

สภาพการผลิตและการตลาดเห็ดสกุลนางรมในจังหวัดนครปฐม ราชบุรีและอ่างทอง
Production and Marketing of Pleuroties spp. in NakornPathom Ratchaburi and Angthong
Province

อุไรวรรณ นาสพัฒน์

สมร อ็อกเวชะ

ลาวัลย์ นิยมวิทย์

สุภาพร นุตพันธ์

กลุ่มวิจัยและวิเคราะห์สถิติการเกษตร

ศูนย์สารสนเทศ

บทคัดย่อ

ในปี 2545 ได้ทำการศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดเห็ดสกุลนางรม โดยปฏิบัติงานในเขตภาคกลาง 3 จังหวัดคือ ราชบุรี นครปฐม และอ่างทอง สุ่มตัวอย่างเกษตรกร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้จำนวนเกษตรกรทั้งหมด 100 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เกษตรกรที่มีการเพาะเห็ดสกุลนางรม ที่มีช่วงการเพาะเห็ดใกล้เคียงกัน เกษตรกรแต่ละรายเก็บข้อมูล 1 โรง เรือนๆ ละ 1 รุ่น โดยแบ่งเป็นเกษตรกรที่เพาะเห็ดนางรมฮังการี 75 ราย เห็ดเป๋าฮื้อก้านยาว 15 ราย และเห็ดเป๋าฮื้อก้านสั้น 10 ราย สรุปได้ดังนี้ ข้อมูลทั่วไป จำนวนสมาชิกที่ช่วยในการเพาะเห็ดเฉลี่ย 2 คน/ครัวเรือน เพาะเห็ดมาแล้วเฉลี่ย 6 ปี เกษตรกรเพาะเห็ดเป็นอาชีพหลักคิดเป็นร้อยละ 66 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับในการเพาะเห็ดได้รับจากเพื่อนบ้านหรือญาติมากที่สุด คือร้อยละ 78 สำหรับปัญหาที่เกษตรกรพบมากที่สุด ในการเพาะเห็ดทั้ง 3 ชนิดคือเชื้อรา โดยเฉพาะราเขียวพบมากถึงร้อยละ 38 ในการเตรียมเชื้อเห็ดและวัสดุ สำหรับเพาะเห็ดของเกษตรกรมีทั้งซื้อก้อนเชื้อมาเปิดดอกและซื้อเชื้อเห็ดมาทำก้อนเชื้อเห็ดเอง ในส่วนการซื้อก้อนเชื้อเห็ดเกษตรกรส่วนใหญ่ซื้อจากผู้ผลิต ก้อนเชื้อโดยตรง มีร้อยละ 91 ราคาก้อนเชื้อสำหรับเด็ก นางรมฮังการีอยู่ระหว่าง 2.00 - 2.30 บาท/ก้อน เห็ดเป๋าฮื้อก้านยาวอยู่ระหว่าง 2.40 - 2.50 บาท/ก้อน เห็ด เป๋าฮื้อก้านสั้นราคาอยู่ระหว่าง 2.30 - 2.50 บาท/ก้อน สำหรับปัญหาในการซื้อก้อนเชื้อเห็ดนั้นคือ ก้อนเชื้อ เห็ดมีเชื้อราอื่นๆ ปนเปื้อน เช่น ราเขียว พบร้อยละ 80 รองลงมาคือคุณภาพของก้อนเชื้อเห็ดไม่แน่นอนร้อยละ 50 ส่วนในการทำก้อนเชื้อเห็ดเองนั้นส่วนใหญ่เป็นเห็ดนางรมฮังการีเกษตรกรซื้อเชื้อเห็ดจากร้านตัวแทนใน อำเภอหรือหมู่บ้าน ร้อยละ 85 รองลงมาคือซื้อจากผู้ผลิตเชื้อโดยตรง ร้อยละ 12 ราคาเชื้อเห็ดอยู่ระหว่าง 3 - 6 บาท/ขวด เฉลี่ย 4.11 บาท/ขวด และเชื้อเห็ด 1 ขวดสามารถทำก้อนเชื้อเห็ดได้เฉลี่ย 36 ก้อน ต่ำสุด 25 ก้อน สูงสุด 50 ก้อน ปัญหาในการซื้อเชื้อเห็ดที่พบคือ เชื้อเห็ดมีเชื้อราอื่นๆ ปนเปื้อน เช่น ราเขียว ร้อยละ 71 รองลงมาคือคุณภาพของเชื้อเห็ดไม่แน่นอน ร้อยละ 66 ใน 3 จังหวัดนี้ เกษตรกรจะนิยมเพาะเห็ดนางรมฮังการีมากกว่าเห็ดสกุลนางรมชนิดอื่น พันธุ์ที่นิยมเพาะคือพันธุ์ที่มีดอกสีขาว ซึ่ง

ในการเพาะเห็ดนางรมฮังการี มีระยะเวลาการเพาะเห็ดตั้งแต่เริ่มหมักวัสดุ บ่มก้อนเชื้อจนถึงเก็บผลผลิตหมดใช้เวลา 156 วัน ต่ำสุด 115 วัน สูงสุด 198 วัน ก้อนเชื้อเห็ด 1 ถุงเพาะเห็ดได้ผลผลิต 0.23 กิโลกรัม (ก้อนเชื้อเห็ด 1 ถุงบรรจุวัสดุเพาะหนัก 1 กิโลกรัม) ราคาเห็ดที่จำหน่ายได้ กิโลกรัมละ 9-25 บาท เฉลี่ย 14.31 บาท ต้นทุนการผลิต 3.07 บาทต่อก้อนเชื้อเห็ด 1 ถุง ได้กำไรเฉลี่ยถุงละ 0.28 บาท เห็ดเป่าฮือก้านยาวช่วงระยะเวลาการเพาะเห็ด 295 วัน ต่ำสุด 137 วัน สูงสุด 400 วัน ก้อนเชื้อเห็ด 1 ถุงเพาะเห็ดได้ผลผลิต 0.17 กิโลกรัม ราคาเห็ดที่จำหน่ายได้ กิโลกรัมละ 21-25 บาท เฉลี่ย 21.13 บาท ต้นทุนการผลิต 3.71 บาทต่อก้อนเชื้อเห็ด 1 ถุง ได้กำไรเฉลี่ยถุงละ 0.13 บาท สำหรับเห็ดเป่าฮือก้านสั้นช่วงระยะเวลาการเพาะเห็ด 410 วัน ต่ำสุด 280 วัน สูงสุด 520 วัน ก้อนเชื้อเห็ด 1 ถุงเพาะเห็ดได้ผลผลิต 0.20 กิโลกรัม ราคาเห็ดที่จำหน่ายได้ กิโลกรัมละ 20 - 21 บาท เฉลี่ย 20.80 บาท ต้นทุนการผลิตต่อก้อนเชื้อเห็ด 1 ถุงเท่ากับ 3.61 บาท ได้กำไรเฉลี่ยถุงละ 0.65 บาท ในการจำหน่ายเห็ดมีพ่อค้ามารับซื้อเห็ดจากเกษตรกรถึงที่บ้านหรือฟาร์ม สำหรับเห็ดนางรมฮังการี จะส่งขายต่อที่ตลาดในกรุงเทพฯ ที่ส่งมากคือ ตลาดสี่มุมเมือง รองลงมาคือตลาดไท และปากคลองตลาด และ จะมีพ่อค้าจากจังหวัดใกล้เคียงมารับซื้อไปขายต่ออีกทอดหนึ่ง ส่วนเห็ดเป่าฮือก้านสั้นและก้านยาวพ่อค้าจะรับ ซื้อเพื่อนำไปส่งโรงงานทำเห็ดกระป๋อง

คำหลัก การสำรวจ (Survey) เห็ดสกุลนางรม (*Pleurotus. ssp.*) ต้นทุนการผลิต (Cost and net return)